

प्रेस बिज्ञप्ति

विनाशकारी गोरखा भूकम्प २०७२ को स्मृतिमा

नेपाल भौगर्भिक समाज

द्वारा आयोजित

पत्रकार सम्मेलन २०७५

विनाशकारी गोरखा भूकम्प २०७२ को सम्झनामा आज मिति २०७५.०१.१२ गते नेपाल भौगर्भिक समाजले पत्रकार सम्मेलनको आयोजना गर्यो । उक्त सम्मेलनमा विभिन्न क्षेत्रमा कार्यरत बरिष्ठ भूगर्भविद् तथा भूकम्पविद्द्वारा प्रस्तुतिका साथै संचारकर्मीहरु संग अन्तर्कृत्या सम्पन्नगरि यस समाजले सम्बन्धित सबैमा निम्न लिखित सुझावहरु पेश गरेको छ :

१. नेपालको भौगर्भिक अवस्था, भौगोलिक अवस्थिति, विगतको इतिहास र गोरखा भूकम्पका आधारमानेपाल भूकम्पीय उच्च जोखिममा रहेको पुष्टि हुन्छ । हाम्रो बहस त्यसैले भूकम्प आउँछवा आउंदैनभन्ने होइन कि कहिले रकति शक्तिशाली आउँछ भन्ने हो ।

२. गोर्खा भूकम्पपछि गरिएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका धेरै अध्ययन अनुसन्धानले गोर्खाः दोलखा क्षेत्रमा भूकम्पीय जोखिम कायम रहेको निस्कर्ष निकालेको देखिन्छ ।

३. यस सन्दर्भमा सम्बन्धित सरोकारवाला सबैले जुनसुकै बेला पनि उत्पन्न हुन सक्ने भूकम्पीय जोखिमवाट बच्नका लागि सशक्त तयारी गर्नुपर्नेमा दुइमत छैन ।

४. तयारीलाई प्रमुख रुपमा निम्न लिखित २ बुंदामा समेट्न सकिन्छः

क. जमिनको भौगर्भिक अवस्थाको परिक्षण र सोहि अनुसारको संरचना निर्माण।

ख. व्यवस्थापन ।

भौगर्भिक अवस्था अन्तर्गत त्यस स्थानमा रहेको चट्टानको अवस्था, माटोको प्रकार र गहिराई, सक्रिय दरारहरुको अवस्थिति, भूमिगत जलको अवस्थाः तरलीकरण हुन सक्ने लगायत जमिनको भूःइञ्जिनियरिङ्ग तथा भूःभौतिकी गुणहरुको वारेमा जानकारी पाउनु भन्ने बुझिन्छ। सबै स्थानमा भूकम्पीय जोखिम एकैनास हुदैन। पृथ्वीको कुनै ठाउँमा सफल भनि परिक्षण गरिएको संरचना अर्को स्थानको लागि अनुपयुक्त हुन जान्छ। भुगर्भको तथ्यपूर्ण अध्ययनबिना निर्माण गरिएका भौतिक संरचनाहरुको स्थायित्व माथि विश्वस्त हुन सकिदैन। त्यसैले दिगो संरचना निर्माण गरि भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि भौगर्भिक तथा भूकम्पीय अध्ययन सबैभन्दा महत्वपूर्ण र अपरिहार्य आवश्यकता हो। यस प्रकारको अध्ययन अनुसन्धानका लागि भुगर्भ तथा भूकम्पविद्हरुको सक्रिय भूमिका आवश्यक छ।

५. भूकम्प सम्बन्धि सहि सूचना प्रवाह गर्न र भूकम्पिय जोखिम न्युनिकरण गर्न समेत भुगर्भको गहिरो अध्ययन र बैज्ञानिक उपकरणहरुमा आधारित तथ्यांकहरुको विश्लेषण जरुरि पर्दछ।

६. भूकम्प जोखिम कम गर्नको लागि भूकम्प जाने प्रक्रिया र भूकम्पीय जोखिम हामीले बुझ्न आवश्यक छ। यसको लागि भूकम्प सम्बन्धि अनुसन्धानलाई उच्च प्राथमिकता दिन आवश्यक देखिन्छ। तथा अनुसन्धानमा प्रयोग गरिएको रकम खर्च नभएर लगानी हो भन्ने हामीले बुझ्नु पर्दछ।

७. सबै स्थानहरुको व्यवस्थित तथा वैज्ञानिक रुपमा भौगर्भिक अध्ययन गरेर भूकम्प जाँदा कम क्षति हुन सक्ने र बढी क्षति हुन सक्ने क्षेत्र पहिल्याई व्यवस्थित भूउपयोग नीति मार्फत भूकम्प जोखिम बढी हुनसक्ने स्थानमा खेति प्रोत्साहित गर्ने र कम क्षति हुने सम्भावना देखिएको क्षेत्रमा वस्ती तथा शहरीकरण विस्तार गर्न आवश्यक छ।

८. अतः भूकम्पीय क्षति न्यूनीकरणसंग सम्बन्धित सवालहरुको सम्बोधन गर्न गहन अध्ययन र अनुसन्धान गर्ने प्रभावकारि सरकारी निकायको आवश्यकता छ। साथै देशसंघिय संरचनामा गइसकेको हुनाले भूकम्पीय क्षति न्यूनीकरणका लागि चाहिने विज्ञताको पहिचान र त्यसकालागि केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय निकायमा आवश्यक पर्ने सगठनात्मक संरचना र दरबन्दीको व्यवस्था गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो।

९. भूकम्पीय क्षति न्यूनीकरणको लागि विभिन्न विधाका विज्ञहरु सम्मिलित एउटा टिम बनाएर काम गर्नु पर्छ। उक्त टिममा अरु विषयका विज्ञहरुको साथसाथै भूगर्भशास्त्री, इन्जिनियरिंग भूगर्भशास्त्री, इन्जिनियरिंग सेस्मोलोजिस्टको नितान्त आवश्यक पर्छ। यी विधाहरु मध्ये इन्जिनियरिंग सेस्मोलोजिमा स्नातकोत्तर तहको अध्यापन हाम्रा विस्वविद्यालयहरुमा हुदैन। त्यसैले यो विषयलाई अध्यापन गराउन विश्वविद्यालयहरुलाई प्रोत्साहन गर्नु आवश्यक छ।

१०. बलिया संरचना र राष्ट्रिय गौरवका पूर्वाधारहरु निर्माण गर्न भौगर्भिक तथा सेस्मिक अध्ययन गरि त्यसको नतिजामा आधारित संरचना निर्माण हुनु पर्नेमा यस विधालाई सामान्य रुपमा हेरी एकतर्फी संरचनाको इन्जिनियरिङ्ग पक्षलाई मात्र जोड दिएकोमा नेपाल भौगर्भिक समाज सरोकारवाला सबैमा ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छ।

कविराज पौड्याल

अध्यक्ष, नेपाल भौगर्भिक समाज

सम्पर्क: paudyalkabi1976@gmail.com

Contact: 9841528891